

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การค้าชายแดนและผลกระทบต่อชุมชนในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
ผู้เขียน	ว่าที่ร้อยตรีเปรมประชา คีเมลโล
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิภาคศึกษา)
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ ญาณสาร กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการทางการค้าชายแดนในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย 2) ศึกษาลักษณะรูปแบบของการค้าชายแดนในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนที่เกิดขึ้นในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และ 4) ศึกษาผลกระทบของการค้าชายแดนต่อชุมชนในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน/ผู้สูงอายุในพื้นที่ เจ้าหน้าที่/บุคลากรภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้า ผู้บริโภคสินค้า และประชาชนในพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) พัฒนาการทางการค้าชายแดนในช่วงก่อนเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวร (ก่อน พ.ศ. 2532) เริ่มจากการค้าขายระหว่างคนไทยและคนลาวตามแนวชายแดน โดยเป็นการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน สินค้าส่วนใหญ่เป็นผลผลิตทางการเกษตร หัตถกรรมในครัวเรือน และของป่า มีการใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในระยะต่อมา และกระจายสินค้าไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศ ช่วงหลังเปิดเป็นด่านถาวรถึงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกลงของ (พ.ศ. 2532-2545) มีการขยายตัวของการค้าชายแดนระหว่างกันมากขึ้น มีการขยายพื้นที่ค้าขาย ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การค้าเริ่มเป็นทางการ มีการเปิดเครดิตให้กับคู่ค้า แต่ยังคงชำระเงินโดยเงินสดเป็นหลัก สินค้าที่สำคัญคือ สินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพและเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เริ่มมีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก มีการขุดลอกและระเบิดเกาะแก่งในแม่น้ำโขง แต่ได้ถูกคัดค้านจากประชาชน การค้าเริ่มมีผลกระทบต่อชุมชนและเมืองในด้านต่าง ๆ เช่น การจราจร มลภาวะ

ทางอากาศ และปัญหาการใช้น้ำในแม่น้ำโขง หลังเปิดท่าเรือน้ำลึกเชียงของถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2546-2550) มีปริมาณเรือสินค้าและรถขนส่งสินค้ามาใช้บริการมากขึ้น รายได้การจัดเก็บอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้น แต่เรือสินค้าขนาดใหญ่ยังไม่สามารถมายังท่าเรือเชียงของได้ เนื่องจากโครงการระเบิดเกาะแก่งในแม่น้ำโขงยังถูกคัดค้าน มีการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

2) ลักษณะรูปแบบของการค้าชายแดน ด้านประเภทสินค้า พบว่า สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องยนต์ รถแทรกเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์และส่วนประกอบต่าง ๆ สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าเกษตร วัตถุดิบพื้นเมือง สินค้ากรรม สินค้าประมงและปศุสัตว์ ด้านกลุ่มผู้ค้า มี 2 กลุ่ม คือ ผู้ส่งออกและผู้นำเข้า ด้านการประกอบการค้า พบว่า มีการติดต่อระหว่างพ่อค้ารายใหญ่ของไทยกับลาว และการติดต่อซื้อขายระหว่างพ่อค้ารายย่อยของไทยกับลาว ด้านการขนส่ง จะใช้เรือในการขนส่งสินค้าเป็นหลัก และกระจายไปตามแขวงหรือจังหวัดต่าง ๆ โดยทางรถยนต์ ด้านการชำระค่าสินค้า พบว่า มีทั้งการชำระเงินค่าสินค้าที่ไม่ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ และชำระเงินค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารพาณิชย์

3) ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาด้านลักษณะกายภาพ ปัญหาการชำระเงิน ปัญหาการค่านอกระบบ ปัญหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกฎระเบียบ ปัญหาอำนาจในการซื้อสินค้าของประชาชนลาวที่มีน้อย และปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินของผู้ประกอบการไทย ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการค้าชายแดนในอำเภอเชียงของประกอบด้วยปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยด้านนโยบายและความร่วมมือ และปัจจัยอื่น ๆ

4) ผลกระทบของการค้าชายแดนต่อชุมชน พบว่า ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมมีผลกระทบในภาพรวมระดับปานกลาง ด้านการท่องเที่ยวและด้านสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบในภาพรวมระดับมาก ความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อสร้างสะพานเชื่อมต่อไทยลาวที่อำเภอเชียงของที่มีผลกระทบชุมชน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ จะทำให้ปริมาณการส่งออกสินค้าเพิ่มขึ้น ด้านสังคม จะทำให้สภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบชุมชนพื้นบ้านเปลี่ยนแปลงไป ด้านการท่องเที่ยว จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น และด้านสิ่งแวดล้อม จะมีการบุกรุกพื้นที่ทั้งบนบกและแม่น้ำ

Thesis Title	Border Trade and Communities Impact in Chiang Khong District, Chiang Rai Province		
Author	Act. Sub. Lt. Prempracha D'mello		
Degree	Master of Arts (Regional Studies)		
Thesis Advisory Committee	Associate Professor Dr. Kosum Saichan		Chairperson
	Associate Professor Dr. Sanay Yarnasarn		Member

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study border trade's evolution in Chiang Khong District, Chiang Rai Province; 2) to study border trade's patterns in Chiang Khong District, Chiang Rai Province; 3) to study border trade's problems in Chiang Khong District, Chiang Rai Province; and 4) to study border trade's impact on communities in Chiang Khong District, Chiang Rai Province. Populations included community leaders / elders, governmental / non-governmental officials, shop owners, consumers and locals of Chiang Khong. The research instruments were interviews and questionnaires. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of this research were as follows:

1) Border trade evolution in Chiang Khong district , Chiang Rai province before B.E. 2532 was risen by exchange goods between Thai and Lao people in this area, most of goods were mostly agricultural products, handicrafts and products found in mountain forests. Later, money was used in area, spread goods to another area and extendable trade. From the year 2532 – 2545, which was the period after the formal opening of the border pass and the construction of the Chiang Khong Harbor, trade was expanded to many places, many building establishments were built, infrastructure projects were expanded, credits were open but main payments were made in cash, important merchandise were those of necessities for everyday living. The building of harbor and deepening of the Mae Khong River received strong objection (protest) by the locals. Trade began to have a negative effect such as traffic, pollution and Mae Khong River using. After the

opening of the Chiang Khong Harbor until present (2546-2550) the number of cargo ships and transport trucks in service increased, high incomes from taxes and fees, and trade were risen. But big cargo ships could not anchor their ships because the deepening of the river by explosion of small islands was opposed. Attempts have been made to find solution to this problem.

2) Regarding border trade's pattern, most important exports were consumer goods, construction materials, fuel, engine, tractors, electrical products and tools. Import goods were agricultural products, local materials, fishing products and livestock. Traders were exporters and importers, contacting between Lao traders and Thai traders, Lao retailers and Thai retailers. Transportation was done by ships and spread to another area by cars. Payments were made through commercial banks and non-banking service .

3) Border trade's problems included physical aspects, cashing payment, informal trade, ignorance of the law, low purchasing power by Lao people and financial instability of Thai traders. Influential factors of border trade were physical, policies, cooperation and others.

4) Border's trade impacts on communities were at moderate level in economy and society but were at high level in tourism and environment. If the Thai – Lao Bridge was built in Chiang Khong, the people's social life would change and the economy will grow due to the import and export of products. The number of Thai and foreign tourists will increase and there is a possibility of damaging the environment due to considerable scale destruction of forest land and coastal areas along the Mae Khong River.